

2013 yılında “müslümanım” dediğim halde bir kez bile okumadığım Kuran diye bir Kitab’ın olduğunu fark ettim. O yıldan beridir düşe kalka da olsa sürekli inceliyorum; anlamaya çalışıyorum. Anlamaya çalışıyorum derken; mesajın aslında çok net olduğu bence ortaya çıktı. Bakara Suresini’den ilk 20 ayet zaten Kitab’ın bizi nelere karşı uyardığını anlamamız için yeterli. Bu bakımdan, anladığım kadarı bile aslında yetip artıyor; “şimdi uygulama zamanı” diyor.

2013 yılında tek başıma bir yol yürümeye başladım. Yol ilerledikçe benim gibi düşünenler var mı diye bakmam için sosyal medya bir mecra oldu benim için. Pek çok gruba girdim; “sanal” da olsa pek çok insanla tanıştım. Bunlardan “gerçek” olan bir kaç arkadaşım hala destekliyoruz. Bir süre sonra bu mecranın insanı yok ettiğini fark ettim ve hızlıca terk ettim. Bu mecralarda “söz” ün bir değeri yok. Kaç kişinin ne kadar hızda beğendiği, kaç yorum yapıldığı önemli. Bu mecralar sadece “o anı” değerlendirmek için özel olarak dizayn edilmiş. Yazdıklarınızı 2 gün sonra kimse okuyamıyor, kaybolup gidiyor. Sadece big data’ya çeşitli analiz malzemesi oluyorsunuz o kadar.

Takip ettiğim ve sürekli sosyal medyada yazılar yazan bir arkadaşına üşenmedim 1 ayda sayfasında paylaştığı yazı başlıklarını gösterdim. Bir gün konu “oruç” (altta tartışmalar, yorumlar, emojiler) ertesi gün konu salat/namaz , (altta tartışmalar, yorumlar, emojiler) diğer gün konu Kuranda eşcinsellik (altta tartışmalar, yorumlar, emojiler), bir diğer gün konu Kuranda recm (altta tartışmalar, yorumlar, emojiler). Düşünebiliyormusunuz, her birisi aylarca çalışma sonunda bir makaleye dökülebilecek konuları bu arkadaş nasıl oluyor da bir günde bitirip ertesi gün yeni konuya geçebiliyor? Bu arkadaşına “yaz güzelce düşüncelerini ama giriş-gelişme-sonuç şeklinde yaz, makale sitemde isminle yayınlayacağım” dedim, bana fcbk linklerini yolladı “ahan da yazıyorum ki ben” diye. “Gittiğin yol yol değil” dedim; zaten mevcut alanda popülerliği bitmeye başladığından olsa “ben tarihselci oldum” diye açıkladı bir gün (altta tartışmalar, yorumlar, emojiler). bir süre sonra da “deist oldum” diye. (altta tartışmalar, yorumlar, emojiler)

Bu gibilerden maalesef çok gördüm. Anlattığım tekil bir örnek demek isterdim. Şahit olduğum ezici çoğunluk “sosyal medya” çöplüğünde çoktan kokuştu. Yorumlar, beğeniler, ifadelerin oluşturduğu “çokluk yarışında” Tekasür Suresi’nin tam da işaret ettiği gibi yok oluşlarını gördüm. Şu an onlar maalesef kabirlerinde; bir kısmı deist oldu, bir kısmı canlı yayın açıp rakı içerek Kuran sohbeti yaptı, bir kısmı “biz kitabı kapattık boş iş” dedi, bir kısmı hala aynen

beğeni-yorum-emoji faaliyetlerine devam ediyor zombi olarak.

En çarpıcı örnek olan “canlı yayında rakı içerek Kuran sohbeti yapmanın en şaşılacak tarafı sosyal medyanın onları sürüklediği ruh hali; bizzat rakı-Kuran tezatlığı değil o ayrı bir konu bu arada. İnsanların istediğini düşünme, fikir değiştirme, araştırma, sorgulama hakları var elbette ama sosyal medya tam da düşünmeyi engelliyor. Sorun bu. Bir kıyafet alacağınız zaman önce bedenine bakarsınız size uyuyor mu diye. Sadece güzel bir kıyafet olması yeterli değildir. Ama sosyal medya kıyafeti albenili diye herkes hemen üzerine giyiyor. Sorun bu. Hani “takva/sakınma” kıyafeti en iyisiydi?

Sosyal medya yerine en azından bir blog açın ve oraya yazın ne olur diye çok kişiye yalvardım. Ama nafi. Onlar artık dağın yamacında yükselen suyun onları da kapmasını bekliyor, kurtarmaya geleni “kışt kışt ben burada iyiyim deli misin sen?” diye uzaklaştırıyor. (Ben de gemide olanlardan değilim henüz. Umarım gemiye binmeyi başaranlardan olurum. Ama kurtarmaya gelecek olana kışt kışt demeyeceğim.)

Bu girişle, sizlere “1400 yıl önceki Arab’ın kurallarından bize ne” diyeceklere ufak bir cevap verdim. Tekasür Suresi’nin verdiği ahlak ilkesi bana “sosyal medyadan” da uzak dur diyor.

Eskiden insanlar forum sitelerinde yazarlardı. Yazarken de 3-5 cümle ile değil (ciddi fikir sitelerinde) özene bezene makale ciddiyetinde yazarlardı. Forum sahiplerine ulaşmanız çok çok daha kolaydı. Arşivlemesi, PDF’e çevirip çevrimdışı okuması çok kolaydı. İnternet dünyada bir süre çok faydalı yönde kullanıldı.

Gerçeğinkitabı sitesinde gezerken güzel bir soru ve cevap diyalogu buldum bu başlığın altına yakışacak.

Blog kurup yazmanın değerine bir kez daha değinebilmek için burada sizlerle paylaşıyorum. Lütfen “sosyal medya” çöplüğünden tamamen terk edemeseniz bile “fikir/düşünce” alanlarında terk edin. Veritabanı sizde olan veya ulaşılabilir veritabanı olan mecralarda ilerleyin.

OKUYUCU SORUSU:

Selim Bey merhaba,

Sözü yormadan, eğip bükmeden, hiçbir art niyet taşımadan sormak istiyorum; Kur'an'la en azından benden çok daha hemhâl olmuş birine...

1500 yıl önceki topluma indirilen kuralların / ahkâmın / hukukun / yasanın bugün için de noktasına virgülüne kadar değişmeden, aynı şekilde uygulanabileceğine ve bunun adaletli bir yaklaşım olacağına gerçekten inanıyor musunuz?..

Bildiğim kadarıyla Kur'an'daki nice hüküm - hüküm doğru kelime mi bilemedim şimdi- inanan o günkü toplumun sorunları, açmazları, yanlışları ve sordukları sorular için açıklanmış. 'Sana ... konudan soruyorlar' gibi. Ya da 'zihâr' gibi... O günkü toplumun kıyamete kadar gelecek tüm toplumların sorunlarını yaşadığı ve önceden bildiği ve sorduğu ve böylece Kuran'da tastamam açıklandığına nasıl ikna olabilirsiniz?

Kuran erkek cinsiyetçiliğiyle dopdolu bir kitap. Çünkü indiği toplum / coğrafya öyle. O coğrafya maalesef bugün de öyle... 'Kadınlara dokunduğunuz zaman' diyor mesela; birlikte olduğunuz zaman demiyor. Kadının dikbaşlılığında, geçimsizliğinde onca şey söylüyor, sonra meşhur dayak. Ama erkeğin dikbaşlılığında ise kadına itaati tavsiye ediyor, uysallığı... Söyler misiniz erkekte doğru olan bir şeyi, size kadın da yanlış gösteren nedir? Sadece kadın erkek ilişkileri bağlamında değil mesela; ekonomi de bir zekat, bir riba var sanırım... Siyasette ise sadece sınırları pek de çizilmemiş bir şura.. Şimdi dini anladığım kadarıyla hayatın bütünü olarak görüyorsunuz. Nasıl din / bugünkü hayat, mesela peygamberin eşleriyle olan ilişkilerinden bahseden ayetlerle kuşatılabilir?.. Bir kez daha söyleyeyim ki, amacım kimseyi yaralamak değil.

O günkü toplumun yaşayışı ve örfüne göre kız çocuklarına verilen miras payını, bugün kız evlatlarımıza versek, çocuklarımız arasında adaletle hükmetmiş mi olacağız şimdi?. Ya da o günkü toplumun çok eşliliği hoş görmeyen bir yapısı olsaydı -antropolojiyle geçiştirmeyin

lütfen- şimdi bugün çok eşliliğin yol açtığı hatalardan bahsediyor olmayacak mıydınız?.. Benim kıt aklımla gördüğüm ya da sezer gibi olduğum; yani aslolan yani olması gereken şey adalettir, yasanın mutlaklığı değil... "Çünkü Allah adildir" der Kuran. Şimdi siz 'ama bu Kuran'ı çöpe atmak' dersiniz.

Kur'an'da farklı toplumlar için farklı şeriatler görüyoruz, ya da farklı yasaklar; başka bir toplumda görmediğimiz. Bu bile toplumların kendilerine ait yapıları olduğunu ve hükümlerin, adaleti tesis etmek için ona göre indirildiğini göstermiyor mu sizce? Eğer peygamber bugün aramızda olsaydı yine aynı Kuran'ın indirileceğini mi düşünüyorsunuz?

Sonra hadisler hakkında sormak istediğim; Kuran'da da aklın alamayacağı nice ayetler var. Eğer onlar Kuran'da değil de, hadislerde olsaydı; onları da bir çırpı da reddetmeyecek miydiniz? Demek ki hadisleri reddetme ölçünüz akıl değil...

Eğer hadisleri peygamberden sonraki uzun yıllardan sonra oluşturulmuş rivayet zincirlerinden dolayı reddetiyorsanız; o zaman neden ayın sebep / usul / yöntem ile Kur'an'ı da reddetmiyorsunuz?.. O da peygamberden sonra oluşturulmuş rivayetler değil mi? Orda burda yazılmış, bölük pörçük yazılar, pasajlar, şahitler ve zihinlerde kalanlar. İyi ama ikisi de aynı şekilde gelmiyor mu? Üstelik hepsinin de ilk kaynağı aynı raviler değil mi?..

Kuran'la kaç yılınız geçti Selim Bey? Ve sayfalar dolusu pdfler yazıyorsunuz. Peki Kuran'ın kalbine indirildiği peygamberin o ayetleri hiç mi hiç yorumlamadığına, insanlara açıklamadığına nasıl inanabilirsiniz?

Hadislerin yahudi ve hıristiyan kökenleri... Pekala, geçenlerde nerde okumuştum hatırlayamadım şimdi; sanırım Mircae Eliade'deydi. Nice ilkel toplumda 'kadınların sadece erkeklerin tarlaları' olarak görüldüğünü yazmıştı. Şimdi bu ayetin kökenine ne diyeceğiz? Sümerlilerden bile eski bak. Bence bunlar çıkmaz sokak. Bak ben de antropolojiyle geçiştirdim şimdi.

Bana öyle geliyor ki; ademoğlu kendi putunu kendi yapar. Önce putuna iman eder, sonra akıyla imanını gerekçelendirmeye, haklılığını ispatlamaya çalışır. Ve iş buraya geldiği zaman yani akıl-inanç meselesine. İşte o zaman Yahudiler seçilmiş halktır, İsa Tanrı'nın oğludur. Mekkeli müşriklerde kendi gelenek ve yasalarına bağlı bir topluluktur. Tıpkı sizin Kuran çalışıp

da yasaya sıkı sıkı bağlanmak istemeniz gibi.

Yüzyıllardır tekrarlanan ibadetlerin / ritüellerin / duaların bizi bugün açmazlarımızdan kurtaracağına inanmıyorsunuz -ki bence de öyle- o zaman nasıl olur da yüzyıllar önce yazılan kutsal diye nitelendirilen kitapların, peygamberlerin, azizlerin, bilgelerin bizi kurtaracağına, hakikati, gerçeği göstereceğine inanıyorsunuz? Neyse ademoğlu önce putunu kendi yapar, sonra tapmak için. Akıl itaatkar bir köledir, putumuzu koruyan...

Çok uzun oldu. Beni bağışlayın. Bu satırların yazarı Kuran ve peygamber ve Tanrı hakkında şüpheleri olan bir sosyalisttir. Umarım bu kıt akıllı sosyalist pek de bilmediği konularda ukalalık edip kimseyi yaralamamıştır.

İyi günler dilerim.

CEVAP:

Eğip bükmeden, art niyet veya gizli bir hesap olmadan yanıtlayayım. Yanlış Sorular bölümüne bu soruyu koyma fikrini verdiğiniz için teşekkür ederim.

1500 yıl önceki yasanın bugün geçerli olmayacağını neye dayanarak söylüyoruz? 1500 yıl önceki dokuma tekniğinden veya tarla sulama yönteminden değil, ahlaktan konuşuyoruz. Ahlakın da dokuma tekniğiyle veya tarla sulama veya inşaat yapma tekniğiyle birlikte değişmesi gerektiği sonucuna nasıl vardık? Kitap size bazı şeylerin hiç değişmeyeceğinin işaretlerini altı yüz sayfa boyunca verirken böyle bir iddiada bulunmak için çok sağlam dayanaklarımızın olması gerekmez mi? Böyle bir iddiayla gelindiğinde bunu enine boyuna tartışmamız ve bu tartışmanın çıktısını toplumun her katmanına mal etmemiz gerekmez mi?

Birincisi, yaklaşık on yıldır akıl erdirebildiğim kadarıyla bu iddianın herhangi bir dayanağı yok. Evrimin varlığının farkına varmış olan kişiler bunun ahlaki alana da uzandığını ima ediyorlar. Yani Homo Erektus'tan Sapiens'e evrildik, yirmilik dişlerimizi yitirdik, erkeklerin meme uçları işlevini yitirdi, safra kesesi artık gereksiz vb. fizyolojik gerçekleri (veya hipotezleri) "artık canileri idam etmemiz gerekmiyor, zinacıyı kırbaçlamamız yanlış, faiz artık serbest olmalı" biçiminde devam ettiriyorlar. Oysa bunu öne sürebilecek bir delilimiz yok.

İkincisi, bu delillerin sunulduğunu varsaysak bile tartışılmadı. Yani toplumsal bir diyalog olmadı ki eski doğrulardan vazgeçip yeni doğrularda uzlaşalım. Yazılarımda kısaca değindim, sekülerlik uzlaşmayla gelen bir fikir/düzen değildir. Eski doğruların yenilenmemiş olmasından, eski ilkelere dayalı içtihatların üretilmemeye başlamış olmasından kaynaklanan boşluğu birileri (egemen azınlıklar) doldurdular ve “bu yeni yaşamızdır” dediler. Tartışılmadı, uzlaşılmadı. Her şey eskisi gibi dogmatik olmayı sürdürüyor. Öyle ki, artık kendini dindar bilenler bile seküler yeni dünyanın (Novus Ordo Seclorum) kavramları ve terimleriyle haklılık bildirmeye çalışıyor. Bunu daha iyi anlatabilmek için modern zamanın düşüncesinin bilimsel olmadığını, tıpkı eskisi gibi “hurafelerle” dolu olduğunu anlatan bir yazı yazmaya çalışıyorum ama çok yorucu oluyor ve çok zaman alıyor. Çünkü gerçekten içinden çıkamıyorum, örümcek ağı gibi bütün konular birbirine girmiş durumda. Ve farklı kavram ve terimler kullanmam gerekli. Sözelimi “basının güvenilir olduğu hurafesi” deyince bu ifade anlaşılıyor mu emin olamıyorum. Çünkü bu terimlerle konuşmuyor hiç kimse.

Kuran’ın cinsiyetçi bir kitap olduğunu aylar önce yazmıştım zaten. Soru şu: Cinsiyetçiliğin kategorik olarak kötü bir şey olduğuna, yani cinsiyetçi olan her şeyin kesin kötü olduğuna ne zaman, nasıl karar verdik? Bunu düşünün demiştim. Düşündünüz mü? Bakın tartışma yok diyorum, şurada birbiriyle haberleşip yazışan üç beş kişiyiz, biz bile tartışmadık. Peki nasıl olacak? Feminizmnedir.com, kırmizihap.org gibi sitelerde, Batılı pek çok anti-feminist sitede cinsiyetçiliğin sandığınız şey olmadığını gösteren pek çok sav bulunuyor, hiç incelediniz mi? Benzer sınamayı ırkçılık karşıtlığı ve eşcinsel hakları için de yapabiliriz. Bunlar tartışılmış ve yeni bir uzlaşmaya varılmış konular değildir. Modern insan tarihte hiç denenmemiş şeyleri deniyor, kendini kobay olarak kullanıyor. Tuvaleti oturarak yapan hiç bir kuşak yaşamadı şimdiye dek, düşünebiliyor musunuz? Kendi üzerinde bu kadar dikkatsiz deneyler yapmak akıl ve bilimsellik işareti mi sizce? Eski doğruların yerini alan yeni doğrular tıpkı eskiden olduğu gibi, para ve güçle yerlerine oturtuldular. Basın, şirketler, üniversite ve hükümetler neyin doğru neyin yanlış olduğunu tepeden indirdiler. Şimdi bunların eskinin rahiplerinden ne farkları var, bunu hiç masaya yatırdınız mı?

Kuran’ı çöpe atmak suçlaması yalnızca Müslüman olma iddiasındaki toplum için. Öyle bir iddiası olmayan toplum Kuran’ı eline almamıştır ki çöpe atsın. Müslüman olmanın bir bedeli var. O bedeli ödemedi ödülünü talep etmek içtenliğe sığmıyor. Bu temel yasa Müslüman olsun olmasın herkes için geçerli değil mi zaten? Yaşamda her türlü bilgelik ve aydınlanma bir bedel karşılığında geliyor. O bedeli ödemeye yanaşmayan toplumların “biz olduk, eskiyi aştık”

demeleri adil midir? Bakın yine yukarıda söylediklerime, araştırmaya ve tartışmaya geliyorum. Antropolojinin bulgularını konuyu geçiştirmek için kullanmıyorum. Önce kendim anlamak için tırmalıyorum. Anladığımı düşündüğüm konuları da paylaşıyorum. Bana veya çevreme bir iyilik ulaşabilir mi acaba diye arıyorum. Müslüman olma talibiyim ve bedel ödemem gerektiğini düşünüyorum.

Hadisler konusunda yazmadıklarımı Kitabımukaddes'i inceleyeceğim bir yazıya erteledim. Kitabımukaddes'e baktığımda onda yararlanılabilecek bir öz olduğunu düşünüyorum. Hatta kimi Hindu kitaplarına veya başka şeylere baktığımda (çeviriler ne kadar doğru bilemiyorum) onlarda da yararlı olabilecek, esin verebilecek bölümler olabileceğini görüyorum. Hadislere de böyle bakılabilir ama bu, her eski metinde ille yararlı bir şey olacak anlamına gelmiyor. Hadislerin durumunu epey kötü görüyorum çünkü Kuran'ı bilsek de bilmesek de bize ışık olacak pek bir malzeme yok onlarda. Hadisle ilgili öbür sorunuzun yanıtını Yalnızca Kuran yazımda vermiştim.

Pdf'lerin sayfa sayısının çok olması sizi okumaktan alıkoyuyor anladığım kadarıyla, bu konuda size yardımcı olamayacağım. Uzunluk nedeniyle kaybettiğim tek okur değilsiniz. Buna rağmen okurlardan gelen eleştiriler "abi şurayı anlamadık çok çabuk geçmişsin" biçiminde oluyor. En kısa yazmaya çalışıyorum ama demek ki aslında daha da uzun olması gerekiyor?

Kuran'ın kadın için kullandığı sözcük hars. Bildiğim kadarıyla ekin (kültür) anlamına geliyor. "Kadınlar kültürünüzdür" diye çevrilse pek bir sevimli olacaktı sanıyorum. Ayrıca "yalnızca ekininizdir" demiyor, "ekininizdir" diyor. Eliade'yi okumadım. Siz kadının tarla olarak görülmesinin yanlış olduğu sonucuna nasıl vardınız? Veya Eliade bunu aktarırken neyi kastediyor? Veya eskiler bunu söylerken veya yazarken neyi kast ettiklerini biliyor muyuz? Söz bağlamında değer kazanır. Bin yıl sonra birileri topraktan plastik bir reklam afişi çıkarsa ve "kadının güçlendirilmesi" ifadesini görse bugünkü kadınların kansız veya çelimsiz olduğunu mu düşünürdü acaba? Veya ne bileyim, kadınların madende, inşaatta çalıştırıldığını, askere alındığını mı düşünürdü acaba? Savunu biçiminde gelen sözlerimiz bağlama göre biçimlenir ve vurgular çürütmek istediğimiz düşünceye göre yapılır. Kadına tarla derlerken belki kadının başka bir şey olduğu fikrini ortadan kaldırmaya çalışıyorlardı, kim bilir? Yan çizmek için söylemiyorum, bakışımızı genişletelim diye söylüyorum. Verdiğiniz kadar bilgiyle bir çıkmaz sokak bulamıyorum ben.

Yaptığınız put benzetmesini her şey için yapabilirsiniz. Ve bu şekilde hiççiliğe varırsınız. Batı çoktan vardı oraya, bilmem ne kadar farkındasınız. Her türlü gerçeğe put deyip geçebilirsiniz. Ama bir şey yazıp göndere basıyorsunuz, demek ki o put değil, demek ki o gerçek sizin için. Hastalanınca acile gidiyorsunuz ya, işte o anda bile bu dediğinizi yalanlamış ve gerçek bildiğiniz bir şeye yönelmiş oluyorsunuz. Demek ki bazı şeyler put olamaz. Acile koşuyorsanız onun put olduğunu asla düşünemezsiniz. O zaman dönüyoruz başa, benim putum neden put, seninki neden put değil, onu tartışmamız gerekir diyoruz. Bakın milyarlarca insanın karnı hiç olmadığı kadar kolay doyuyor. Geriye kalan zamanımızı bunları tartışmak yerine neden boş işlere harcıyoruz? Müslüman olmak ne kadar zor ve aynı zamanda ne kadar kolay, bilmem anlatabildim mi? Her gün ve her dakika bir daha asla yakalayamayacağımız trenler kaçırmıyoruz.

Son paragrafta yaptığınız çıkarımı anlamıyorum. Ritüelle yasa bambaşka şeyler. Neyse yanıtını yukarıda verdim.

Sosyalist olmaktan başka bir kusur işlemediniz. Şaka şaka... □ Hiç kusur işlemediniz. Tartışmak dileğiyle selam.